

BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ DI SẢN VĂN HÓA VÀ THIÊN NHIÊN THẾ GIỚI TRÀNG AN

THS. BÙI VĂN MẠNH
PHÓ GIÁM ĐỐC SỞ DU LỊCH NINH BÌNH

NINH BÌNH CÓ NGUỒN TÀI NGUYÊN DU LỊCH PHONG PHÚ VỚI NHIỀU DANH LAM, THẮNG CẢNH, CÁC DI TÍCH LỊCH SỬ, VĂN HÓA NỔI TIẾNG. ĐẶC BIỆT, QUẦN THỂ DANH THẮNG TRÀNG AN ĐƯỢC TỔ CHỨC KHOA HỌC, GIÁO DỤC VÀ VĂN HÓA LIÊN HỢP QUỐC (UNESCO) GHI DANH LÀ DI SẢN VĂN HÓA VÀ THIÊN NHIÊN THẾ GIỚI. ĐÂY LÀ MỘT TRONG 39 DI SẢN HỖN HỢP CỦA THẾ GIỚI, LÀ DI SẢN HỖN HỢP ĐẦU TIÊN CỦA VIỆT NAM VÀ KHU VỰC ĐÔNG NAM Á.

Bảo tồn, phát huy giá trị di sản Tràng An gắn với phát triển du lịch bền vững và đảm bảo sinh kế cho người dân

Nhận thức được vai trò, tầm quan trọng của di sản, ngay sau khi đón nhận danh hiệu Di sản thế giới, để tiếp tục khẳng định những cam kết, trách nhiệm trong công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị nhằm chuyển giao Di sản cho các thế hệ tương lai theo đúng tinh thần Công ước Di sản thế giới, trên nguyên tắc hài hòa giữa bảo tồn gắn với phát huy giá trị của di sản, thúc đẩy phát triển du lịch, Tỉnh ủy, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân tỉnh đã quan tâm chỉ đạo các cấp, các ngành, chính quyền địa phương trong khu di sản làm tốt công tác quản lý, bảo tồn di sản gắn với phát triển du lịch. Sở Du lịch, Ban quản lý Quần thể danh thắng Tràng An đã tham mưu cho UBND tỉnh ban hành các văn bản về quản lý, bảo tồn di sản. Các quy định, kế hoạch về quản lý, bảo tồn di sản đã được các cấp, các ngành tổ chức triển khai thực hiện nghiêm túc, đồng thời các cơ quan chức năng đã chủ động, tham mưu, đề xuất các giải pháp quản lý, bảo tồn di sản gắn với phát triển du lịch một cách bền vững và có trách nhiệm.

Các giá trị văn hóa và thiên nhiên của khu di sản Tràng An đã thực sự đóng vai trò là hạt nhân, là nguồn lực quan trọng tạo sản phẩm du lịch độc đáo, có sức hấp dẫn cao, đây chính là những lợi thế nâng cao hình ảnh, vị thế Du lịch Ninh Bình

Tràng An mùa lễ hội. Ảnh: Ninh Mạnh Thắng

trên bản đồ du lịch trong nước và quốc tế. Ninh Bình đã được tạp chí Insider bình chọn vào top 50 điểm đến hấp dẫn nhất năm 2018.

Theo đánh giá của các chuyên gia UNESCO, công tác bảo tồn, khai thác các giá trị di sản thế giới Tràng An và phát triển du lịch đã có sự cân bằng tương đối tốt, đảm bảo hài hòa lợi ích của nhà nước, người dân và doanh nghiệp. Di sản đã và đang thực sự mang lại lợi ích và ngày càng trở nên gần gũi thiết thực với cuộc sống của người dân địa phương. Việc thực hiện chủ trương và chính sách phát triển du lịch bền vững gắn với đảm bảo sinh kế cho người dân đã làm thay đổi bộ mặt nhiều địa phương trong khu di sản, làm chuyển đổi cơ cấu kinh tế từ nông nghiệp sang dịch vụ du lịch, nhiều nghề thủ công truyền thống được khôi phục, nhiều ngành nghề mới, sinh kế mới được tạo ra, đặc biệt

đã có sự gắn kết giữa các hoạt động du lịch với nông nghiệp và trải nghiệm cuộc sống của người dân.

Hoạt động chèo đò: Trong khu di sản Tràng An hiện có khoảng 4.582 người chèo đò, trong đó xã Trường Yên 1.000 người, Ninh Xuân 482 và Ninh Hải 3.100 người. Với phương châm mỗi một người chèo đò vừa là người hướng dẫn du lịch vừa là đại sứ bảo vệ khu di sản, trong thời gian qua Sở Du lịch Ninh Bình, Ban quản lý Quần thể danh thắng Tràng An đã tổ chức nhiều lớp bồi dưỡng kiến thức, tập huấn cho người chèo thuyền, qua đó nâng cao nhận thức, văn hóa, kỹ năng giao tiếp và cấp chứng chỉ cho người chèo đò. Thu nhập bình quân của người chèo đò từ 3,5 - 5 triệu đồng/tháng, vào mùa lễ hội có thể lên tới trên 10 triệu đồng/tháng.

Hướng dẫn du lịch: Đây là một nghề mới được nhiều bạn trẻ ở các địa phương lựa chọn, hiện trong khu di sản có khoảng 70 người, có trình độ từ trung cấp và cao đẳng, được Sở Du lịch bồi dưỡng nghiệp vụ và cấp thẻ hướng dẫn viên tại điểm. Tuy nhiên, nhiều hướng dẫn viên ở Tràng An không được đào tạo chuyên sâu về du lịch, chủ yếu từ các ngành khác chuyển sang, hạn chế về nghiệp vụ hướng dẫn và đặc biệt là khả năng ngoại ngữ, chỉ có khoảng 10 người có thể hướng dẫn bằng tiếng Anh.

Kinh doanh cơ sở lưu trú và nhà hàng: Một số hộ bắt đầu kinh doanh lưu trú và nhà hàng từ năm 2000, khoảng 12 cơ sở, với sự tăng trưởng khách du lịch trung bình 12%/năm và sự gia tăng nhu cầu lưu trú nghỉ tại nhà dân (homestay) cũng như ăn uống, đến nay có khoảng 236 cơ sở lưu trú và nhà hàng. Cùng với đó là sự phát triển các hoạt động nghề nghiệp mới như lễ tân, phục vụ buồng, bàn, bar và bếp, với khoảng 1445 lao động.

Kinh doanh dịch vụ đồ lưu niệm, đồ uống: Hiện có 57 cơ sở kinh doanh bán hàng lưu niệm, đồ uống và cho thuê xe đạp, xe máy. Nhiều hộ dân đã giàu lên nhờ ngành nghề kinh doanh mới này.

Nghề bảo vệ: Chỉ tính riêng những người làm công việc bảo vệ tại 6 khu du lịch chính hiện có khoảng 218 người, thu nhập bình quân từ 4 - 6 triệu đồng/tháng. Ngoài nhiệm

vụ giữ gìn trật tự, an toàn trong khu du lịch, người làm bảo vệ còn có nhiệm vụ tuần tra, bảo vệ di sản, giữ gìn cảnh quan môi trường trong khu du lịch.

Hoạt động biểu diễn nghệ thuật truyền thống: Hiện ở Tràng An có khoảng 5 nhóm nhạc, mỗi nhóm hơn 5 - 7 người đi hát chầu văn, hát chèo... phục vụ khách du lịch tại các homestay, các nhà hàng chi phí cho một buổi biểu diễn có giá từ 700 nghìn đồng đến 3,5 triệu đồng/buổi. Hoạt động này đã góp phần bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc.

Loại hình du lịch trải nghiệm làm nông nghiệp được một số doanh nghiệp phát triển, đưa vào khai thác phục vụ khách du lịch được gần 5 năm, bước đầu đã có những kết quả khá tốt. Hoạt động này được tổ chức theo hình thức liên kết giữa doanh nghiệp với các hộ dân trong khu di sản. Khách du lịch tham gia tour này sẽ được tham gia trải nghiệm thực tế các hoạt động nông nghiệp từ cấy bừa, gieo mạ, cấy lúa, đánh bắt cá, sau đó về tự chế biến món ăn dưới sự hướng dẫn của người dân địa phương. Bình quân mỗi tháng doanh nghiệp đón được khoảng 10 đoàn khách, mỗi đoàn từ 10 - 15 người.

Tuy nhiên bên cạnh những kết quả đã đạt được thì việc giải quyết hài hòa giữa bảo tồn di sản và phát triển du lịch cũng đang gặp phải không ít khó khăn, thách thức. Số

Lượng khách đến Ninh Bình ngày càng tăng, tốc độ tăng trưởng bình quân về lượt khách giai đoạn 2010 - 2018 đạt trên 12%/năm.

Năm 2019, toàn tỉnh ước đón 7,6 triệu lượt khách tham quan, tăng 2,1% so với năm 2018; doanh thu ước đạt 3.500 tỷ đồng.

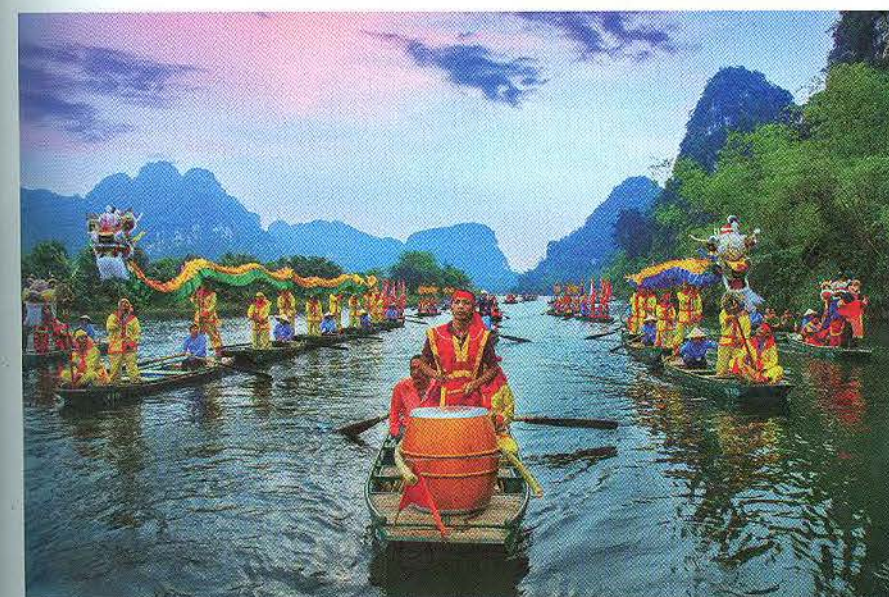
lượng khách du lịch đến tham quan các khu, điểm du lịch trong khu di sản tăng nhanh kéo theo nhu cầu cao về lưu trú du lịch, đặc biệt ở các khu vực có cảnh quan tự nhiên và khu dân cư nằm xen kẽ giữa các điểm du lịch. Loại hình kinh doanh dịch vụ lưu trú du lịch theo hình thức nhà ở có phòng cho khách du lịch thuê (dạng homestay) phát triển mạnh, tăng nhanh, chủ yếu tập trung trên địa bàn các xã nằm trong vùng lõi của di sản. Đồng thời, sự tăng trưởng dân số cũng dẫn đến nhu cầu về nhà ở của người dân tăng lên đã tạo ra những khó khăn và áp lực nhất định cho công tác quản lý, bảo tồn cảnh quan môi trường di sản, trong khi chưa có quỹ đất để di dời người dân sống rải rác trong vùng lõi của di sản ra vùng đệm...

Đề khai thác và phát huy hiệu quả, bền vững các giá trị di sản Tràng An

Để tiếp tục khai thác và phát huy hiệu quả, bền vững các giá trị của di sản văn hóa và thiên nhiên thế giới Tràng An gắn với phát triển du lịch bền vững và đảm bảo sinh kế cho người dân địa phương, bên cạnh việc tuân thủ và chấp hành nghiêm các quy định, khuyến nghị của UNESCO, Luật Di sản văn hóa và các nghị định, quyết định của Chính phủ liên quan đến công tác bảo tồn, phát huy các giá trị Di sản Văn hóa và Thiên nhiên thế giới gắn với phát triển du lịch bền vững, cần thực hiện đồng bộ một số giải pháp sau:

Một là, tiếp tục đẩy mạnh công tác tuyên truyền, phổ biến kiến thức pháp luật, nâng cao nhận thức của các cấp, các ngành, chính quyền các địa phương, các doanh nghiệp và cộng đồng dân cư trong khu di sản nói riêng và toàn tỉnh nói chung về vai trò, tầm quan trọng của di sản, để di sản thực sự đi vào cuộc sống, mang lại lợi ích cho cộng đồng dân cư trong khu di sản.

Hai là, rà soát các mục tiêu của Kế hoạch quản lý di sản, nghiên cứu, đề xuất các giải pháp, đảm bảo thực hiện đầy đủ và có hiệu quả các mục tiêu kế hoạch đề ra. Đồng thời phân tích và phát huy những kết quả đạt được, chỉ rõ nguyên nhân những tồn tại, hạn chế làm cơ sở để tiếp tục tham mưu cho Tỉnh ủy, UBND tỉnh tiếp tục ban hành chính sách, văn bản quy phạm pháp luật về quản lý, bảo tồn và phát huy các giá trị di sản sát với thực tế và sự phát triển các loại hình du lịch bền vững, có trách nhiệm.

Lễ hội trên sông Tràng An. Ảnh: Nguyễn Mạnh Linh

Du khách quốc tế trải nghiệm ở Tràng An. Ảnh: Hữu Cường

► **Ba là**, tiếp tục duy trì và phát huy công tác quản lý di sản có sự tham gia của các doanh nghiệp tư nhân, tiến tới xây dựng cơ chế quản lý di sản theo mô hình hợp tác công - tư, trong đó xác định rõ vị trí, trách nhiệm của các chủ thể và cơ chế phối hợp “ba nhà” gồm: nhà nước, doanh nghiệp và người dân.

Bốn là, tăng cường công tác tuần tra, thanh tra, kiểm tra, giám sát các hoạt động liên quan đến quản lý, bảo vệ di sản, nhất là hoạt động kiểm tra liên ngành về các lĩnh vực như: xây dựng nhà ở dân sinh, cơ sở kinh doanh dịch vụ ăn uống, lưu trú; quản lý tài nguyên, bảo vệ môi trường; quản lý các di tích lịch sử - văn hóa, danh lam thắng cảnh, các di tích khảo cổ, di sản địa chất; công tác bảo vệ rừng đặc dụng, đa dạng sinh học đặc biệt là đối với các khu vực rừng đang giao cho các tổ chức và cá nhân trông coi, bảo vệ.

Năm là, đẩy mạnh áp dụng khoa học công nghệ trong quản lý di sản, thu hút, đồng thời hỗ trợ các dự án nghiên cứu khoa học và các dự án đầu tư cơ sở hạ tầng trong khu di sản, chú trọng bồi dưỡng, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực về quản lý di sản; có những chính sách khuyến khích đầu tư phát triển các sản phẩm, dịch vụ du lịch mới, hấp dẫn và thân thiện với môi trường.

Sáu là, thường xuyên giữ mối liên hệ với các cơ quan tư vấn của UNESCO để nắm bắt các quan điểm, định hướng quản lý bảo tồn di sản trong tình hình mới, chủ động tham vấn các chuyên gia trong nước và quốc tế đối với bất kỳ sự phát triển mới nào trong khu di sản và bổ sung, cập nhật Kế hoạch quản lý di sản trong giai đoạn tiếp theo...■

Buôn Ma Thuật

“tâm điểm” của Du lịch Đắk Lắk

LÊ THỊ CHUNG

GIÁM ĐỐC TRUNG TÂM THÔNG TIN, XÚC TIẾN DU LỊCH ĐẮK LẮK

VỚI VAI TRÒ TRUNG TÂM CỦA TỈNH ĐẮK LẮK VÀ VÙNG TÂY NGUYÊN, CỦA NGÕ GIAO THÔNG ĐƯỜNG BỘ VÀ ĐƯỜNG HÀNG KHÔNG THUẬN LỢI CHO PHÉP ĐÓN NHẬN VÀ KẾT NỐI TỚI CÁC KHU VỰC PHỤ CẬN, THÀNH PHỐ BUÔN MA THUẬT ĐANG TÍCH CỰC PHÁT HUY LỢI THẾ ĐỂ THÚC ĐẨY DU LỊCH PHÁT TRIỂN.

Với mục tiêu trở thành thành phố xanh, văn hóa, lịch sử và là điểm đến du lịch hấp dẫn, văn minh, tiện ích, đặc sắc, tỉnh Đắk Lắk định hướng phát triển du lịch thành phố Buôn Ma Thuật đến năm 2020 trở thành trung tâm trung chuyển, dịch vụ và du lịch chính của tỉnh Đắk Lắk, có hệ thống cơ sở vật chất kỹ thuật tương đối đồng bộ và hiện đại; sản phẩm du lịch có chất lượng cao, đa dạng, từng bước định hình thương hiệu, có năng lực cạnh tranh với các trung tâm du lịch khác trong vùng; phấn đấu đưa du lịch trở thành ngành kinh tế quan trọng, tạo động lực thúc đẩy các ngành kinh tế khác phát triển, đóng góp tích cực vào sự phát triển kinh tế, xã hội của thành phố Buôn Ma Thuật nói riêng và của tỉnh Đắk Lắk nói chung. Đến năm 2030, phấn đấu đưa du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn; xây dựng và phát triển thành phố Buôn Ma Thuật trở thành trung tâm du lịch của vùng Tây Nguyên.

Với lợi thế và bản sắc riêng có, thành phố Buôn Ma Thuật xác định các loại hình du lịch chính được tập trung phát triển, gồm: du lịch văn hóa, lễ hội, lịch sử; du lịch sinh thái, du lịch trải

Khu du lịch sinh thái, văn hóa cộng đồng Kơ Tam. Ảnh: Daktip